

А. Терещук та інші). затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 23.10.2017 № 1407. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/pragramy-10-11-klas/tech-st-ak.pdf>.

12. Холоденко В. О. Сутність, зміст та структура творчої активності особистості / В.О. Холоденко // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Серія «Психолого-педагогічні науки» / за заг. ред. проф. Є.І. Коваленко. – Н.: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – № 1. – С. 84 – 88.

REFERENCES

1. Alekseev, V.E. (1984). *Organizacija tehničeskogo tvorčestva uchaschihsja* [Organization of technical creativity of students]. Moscow: Vysshaja shkola.
2. Alfimov, D. V. (2013). *Liderski yakosti osobystosti shkoliara* [Student personality leadership qualities]. Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh, Vyp. 33, 446-451.
3. Bekh, I. D. (1999). *Bilia vytkiv sutnosti osobystosti* [At the root of the essence of personality]. Shliakh osvity, № 2, 10–14.
4. Vygotskij, L.S. (1987). *Psihologija iskusstva* [Psychology of art]. Moscow: Pedahohika.
5. Kravchenko, T.V. (2015). *Vykorystannia tvorchykh metodyk na urokakh trudovoho navchannia* [The use of creative techniques in the lessons of labor education]. Trudova pidhotovka v zakladakh osvity, № 2, 28 – 31.
6. Moliako, M.A. (2017). *Psihologicheskaia sistema tvorcheskoho rozvytia uchenyka* [Psychological system of student's creative development]. Innovatsiini tekhnologii navchannia obdarovanoi molodi : materialy IX Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, 7–8 hrudnia 2017 roku, m. Kyiv, 231 – 235.
7. Nahaichuk, O. V. (2011). *Teoriia i metodyka intelektualnoho rozvytku pidlitkiv u protsesi proektno-tekhnolohichnoi diialnosti* [Theory and methods of intellectual development of adolescents in the process of design and technological activities]. Uman : SPD Zhovtyi.
8. Ponomarev, Ja.A. (1976). *Psihologija tvorčestva* [Psychology of creativity]. Moscow: Nauka.
9. Rudenko, I.V. (2018). *Interaktyvni tekhnologii formuvannia tvorchoi aktyvnosti pidlitkiv* [Interactive technologies for the formation of creative activity of adolescents]. Mystetstvo i osvita, № 4(78), 40–45.
10. Sysioeva, S. O. (2006). *Osnovy pedahohichnoi tvorčosti* [Basics of pedagogical creativity]. Kyiv: Milenium.

УДК 378.14 : 687

11. Tekhnologii. Navchalna prohrama dlia zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv. 10-11 klasy [Technology. Curriculum for secondary schools. Grades 10-11]. Elektronnyi resurs. Rezhym dostupu: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/tech-st-ak.pdf>.

12. Kholodenko, V. O. (2017). *Sutnist, zmist ta struktura tvorchoi aktyvnosti osobystosti* [The essence, content and structure of the creative activity of the individual]. Naukovi zapysky NDU im. M. Hoholia. Serii «Psihologo-pedahohichni nauky». Nizhyn: NDU im. M. Hoholia, № 1, 84–88.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Петренко Володимир Анатолійович – магістрант освітньо-професійної програми Середня освіта (Трудове навчання та технології) фізико-математичного факультету Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: технічна творчість учнів на уроках Технологій.

Рябець Сергій Іванович – кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики технологічної підготовки, охорони праці та безпеки життєдіяльності Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: проблеми технологічної освіти у вищій та середній школі.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Petrenko Voladimir Anatolievich – magistant educational and professional programs Secondary education (Labor training and technology) of the physicomathematical faculty, Central Ukrainian Vladimir Vinnichenko State Pedagogical University.

Circle of research interests: vocational training of future technology teachers.

Ryabets Sergey Ivanovich – Cand.Tech.Sci., Associate Professor, Associate Professor of the Department of Theory and Methods of Technological Preparation, Labor Protection and Safety, Central Ukrainian Vladimir Vinnichenko State Pedagogical University.

Circle of research interests: the problems of technological training in higher and secondary education

Дата надходження рукопису 08.11.2018 р.

Рецензент – к.пед.наук, ст.викладач Мироненко Н.В.

ПОПОВА Тетяна Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри технологій і дизайну Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків
ORCID ID 0000-0001-5952-0682
e-mail: tpopovauipa@gmail.com

АБРАМОВА Оксана Віталіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики технологічної підготовки, охорони праці та безпеки життєдіяльності Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
ORCID ID 0000-0003-1802-8274
e-mail: abramova1978oks@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ШВЕЙНОЇ ГАЛУЗІ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. У США в кінці минулого століття в

сфері бізнесу почали оперувати такими поняттями як «компетенція» та «ключові компетенції». Дані

поняття застосовували для характеристик, що визначали якості фахівця, його професійної діяльності. Такі якості й стали називатися компетенціями. Проблематика компетенцій потрапила в освіту через дослідження та вирішення важливого питання можливостей навчити компетенціям. При дослідженні даного питання з'явився компетентнісний підхід в освіті. Цей підхід в освіті передбачає набуття тими хто навчається якостей, що дозволять їм діяти ефективно у професійній діяльності, виробничих ситуаціях, суспільному житті, стати фахівцем певної галузі. Підготовка компетентного фахівця передбачає направленість навчання на взаємозв'язок теорії з практикою, на посилення прикладного, практичного характеру всієї освіти тощо. Існує потреба у з'ясуванні шляхів підвищення мотивації до самоосвіти та професійного зростання майбутніх фахівців, оскільки на сучасному етапі формування освітньої діяльності спостерігається зниження її якості.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теорія компетентнісного підходу в освіті представлена в працях зарубіжних учених Р. Бадера, Д. Мертенса, Б. Оскарсона, А. Шелтена та ін. Українські перспективи компетентнісного підходу в сучасній освіті досліджували О. Безносюк, І. Бех, Н. Бібік, Л. Ващенко, Е. Зеєр, І. Зимня, О. Коберник, Н. Ничкало, О. Овчарук, О. Пометун, Ю. Татур, А. Хуторський та інші.

Відбору ключових компетентностей для майбутніх фахівців швейної галузі присвятили свої праці Н. Божко, В. Білик [2], О. Дубницька, О. Єжова [4], М. Колосніченко, Л. Комісарова, Н. Кудрявцева, С. Нечипор [6], Т. Николаєва, Т. Попова [7], Н. Рябчиков та інші.

С. Нечипор, досліджуючи професійну підготовку кваліфікованих робітників швейного профілю, зазначає, що «компетентність – це здатність особистості до виконання професійних обов'язків через сформовані знання, вміння, навички, досвід діяльності... Компетентність – це «компетенція» в дії» [6, с. 27].

Мега статті – визначення особливостей формування фахових компетентностей у майбутніх фахівців швейної галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження. В Україні на початку ХХІ століття питання пов'язані з компетентнісним підходом в освіті стали активно досліджуватися науковцями, педагогами й набули прискіпливого вивчення у наукових, педагогічних, методичних виданнях та набули широкого обговорення на науково-практичних конференціях, у публіцистичній пресі тощо. У літературних джерелах можна побачити ґрунтовні дослідження та обговорення питання компетентнісного підходу в освіті.

Досліджуючи дане питання, слід відмітити багатомірність трактовки понять «компетентнісний підхід», «компетентність», «компетенція» тощо.

Наприклад, дослідник В. Хорунжий, визначає компетентнісний підхід у підготовці школярів на

заняттях трудового навчання, як спрямованість навчально-виховного процесу на досягнення результатів, якими є такі ієрархічно-підпорядковані компетентності учнів, як ключова, загальнопредметна і предметна. Поняття «компетенція» й «компетентність» ширші за поняття «знання», «уміння», «навички», оскільки включають і гнучкість мислення, і цілеспрямованість, і якості особистості, що дозволяють здійснювати діяльність у нестандартних ситуаціях [10].

Дослідник О. М. Гаврилюк указує, що компетентність є характеристикою людини, а компетенція – того, чим вона вже володіє (здібності, уміння). Компетенція – це суспільна норма, вимога, яка включає знання, уміння, навички, способи діяльності, певний досвід. Компетенція сама по собі не є характеристикою особистості. Нею вона стає в процесі засвоєння знань і рефлексії учня, перетворюючись на компетентність. Компетентність – це здатність застосовувати набуті знання, уміння, навички, способи діяльності, власний досвід у нестандартних ситуаціях з метою розв'язання певних життєво важливих проблем. Компетентність є особистісним утворенням, яке виявляється в процесі активних самостійних дій людини [3, с. 3].

Останнім часом на офіційному сайті Міністерства освіти і науки України публікуються Проекти стандартів вищої освіти, які після обговорень науково-педагогічної спільноти й розгляду всіх зауважень та пропозицій затверджуються Науково-методичною радою Міністерства освіти і науки України. У Стандарті вищої освіти України, детально сформульовано перелік компетентностей випускника та програмні результати навчання [8; 9].

Проведений аналіз Стандарту вищої освіти України другий (магістерський) рівень, галузь знань – 01 – Освіта / Педагогіка, спеціальність – 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями) показує, що в документі представлено перелік та характеристику певних компетентностей, які необхідні для майбутнього фахівця швейної галузі, а саме: інтегральні, загальні, спеціалізовані (фахові) компетентності тощо [9, с. 5].

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в освітній і виробничій галузях відповідно до спеціалізації або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог [9, с. 5].

Загальні компетентності – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/ видів економічної діяльності); здатність працювати в міжнародному контексті; здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети; здатність розробляти та управляти проектами;

здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт; здатність діяти соціально відповідально та свідомо [9, с. 5].

Спеціальні (фахові) компетентності – здатність розуміти тенденції в освіті, структуру й цілі освітніх систем та бути в змозі визнавати їх потенційні наслідки; здатність розпізнавати та реагувати на різноманітність студентів і складності освітнього процесу; здатність використовувати електронне навчання та інтегрувати його в освітнє середовище; здатність застосовувати нові підходи до аналізу, прогнозування, критичного осмислення проблем у професійній діяльності та прийняття рішень у складних непередбачуваних умовах; здатність розробляти і керувати проєктами у галузі відповідно до спеціалізації, здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення; здатність управляти стратегічним розвитком команди в процесі здійснення професійної діяльності; здатність до самоосвіти та підвищення кваліфікації [9, с. 5-6].

Заклад вищої освіти визначає перелік навчальних дисциплін та практик й інших видів навчальної діяльності необхідний для набуття означених стандартів компетентностей, які необхідно сформулювати у майбутніх фахівців швейної галузі [9, с. 10]. Плануючи перелік навчальних дисциплін, які забезпечать формування компетентностей, необхідно визначити конкретні заплановані результати навчання, які забезпечать досягнення програмних результатів навчання. Щоб забезпечити досягнення програмних результатів одним лише перегрупуванням змісту навчальної програми, розробки переліку навчальних дисциплін, складання структурно-логічної схеми підготовки фахівця буде недостатньо, необхідно удосконалити модель методики навчання інженерів-педагогів швейного профілю.

У дослідженні О. Єжової присвяченому обґрунтуванню результатів навчання як переліку компетентностей майбутнього інженера-педагога професійної освіти (Технологією виробів легкої промисловості, першого (бакалаврського) рівня вищої освіти), автор виокремлює загальні (інструментальна, міжособистісна, системна, інформаційна, комунікативна, правова) та професійні (професійно-педагогічну і спеціалізовані за профілем: інженерно-технічну та виробничо-технологічну) компетентності. Запропонована модель компетентностей побудована на урахуванні перспективи інноваційного розвитку легкої промисловості [4, с. 56-61].

В. Білик у дисертаційному дослідженні вказує, що модель формування проєктувальної компетентності у майбутніх інженер-педагогів швейного профілю складається з чотирьох блоків, таких як цільовий, теоретичний, технологічний та результативний [2, с. 134]. Відзначимо, що до технологічного блоку входить удосконалення та реструктурування фахових дисциплін, поєднання традиційного та інноваційного педагогічного

інструментарію (організаційні форми, методи навчання та засоби навчання) тощо.

Погоджуючись із дослідниками [2; 4; 6; 7] уважаємо, що важливим є оновлення змісту навчальних дисциплін, методів, засобів, форм навчання швейного профілю у відповідності з рівнем розвитку швейної галузі, перспективами інноваційного розвитку легкої промисловості. Викладачеві необхідно будувати освітній процес враховуючи розвиток та прогнозування досягнень науки і техніки, вдосконалюючи методи та засоби навчання відповідно до викликів освіти, застосовуючи сучасні освітні технології: інформаційні та комп'ютерні технології, технології візуалізації, кейсові технології, технології педагогічної взаємодії.

Важливу роль у підготовці компетентного фахівця швейної галузі відіграє інформатизація навчального процесу, застосування інформаційних технологій, зокрема, системи автоматизованого проєктування одягу, професійно орієнтованого програмного забезпечення, Інтернет технології тощо.

При використанні технологій педагогічної взаємодії ефективним є застосування тренінгових технологій. Дослідники О. А. Комар і Л. В. Пироженко основного метою навчального тренінгу визначають «навчити конкретних навичок і вмінь, він стає частиною процесу навчання або професійної адаптації» [5, с. 58]. У тренінгу широко використовуються методи, спрямовані на стимуляцію взаємодії учасників, інтерактивні технології: дискусія (групові дискусії, дискусія побудована на діалозі), ігрові технології (ситуативно-рольові, ділові, організаційно-діяльнісні ігри), кейс-метод, дебати та інше [1, с. 113].

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. На основі теоретичного аналізу наукових джерел з'ясовано, що фахова (спеціальна) компетентність майбутніх фахівців швейної галузі це система організаційних, проєктувальних, технічних, технологічних знань, умінь і навичок, професійно важливих якостей, які забезпечують їх успішну реалізацію й адаптацію у професійній діяльності. Мета професійної підготовки майбутніх інженер-педагогів закладається у відповідних державних галузевих стандартах вищої освіти [8; 9], коригується вимогами ринку, тобто затребуваністю даних фахівців. Ця мета знаходить своє відображення у робочих документах, що забезпечують навчальний процес (освітньо-професійна програма, навчальний план, програма курсу, робоча програма та інші). Плануючи перелік навчальних дисциплін, які забезпечать формування компетентностей, необхідно визначити конкретні заплановані результати навчання, які забезпечать досягнення програмних результатів навчання. Щоб забезпечити досягнення програмних результатів, необхідно удосконалити модель методики навчання інженерів-педагогів швейного профілю у відповідності з рівнем розвитку швейної галузі, перспективами інноваційного розвитку легкої промисловості.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1.Абрамова О. В. Застосування тренінгових форм навчання при підготовці фахівців технологічної освіти / О. В. Абрамова, Н. В. Мироненко // Актуальні проблеми технологічної, професійної освіти, культурології та дизайну: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції з нагоди 40-річчя факультету технологій та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (9-10 жовтня 2018 року) / За ред. проф. В. П. Титаренко, А. Ю. Цини. – Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2018. – 426 с. – С. 104-113.

2.Білик В. В. Формування проєктувальної компетентності у майбутніх інженерів-педагогів швейного профілю в процесі професійної підготовки: дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Білик Вікторія Володимирівна; Хмельницький національний університет. – Хмельницький, 2015. – 379 с.

3.Гаврилюк О. М. Реалізація компетентнісного підходу під час вивчення технологій учнями в загальноосвітній школі / О. М. Гаврилюк // Трудове навчання в школі. – № 18 (150). – 2016. – С. 2-7.

4.Ежова О. В. Компетентностный подход к формированию образовательной программы будущих инженеров-педагогов (специализация – технология изделий легкой промышленности). / О. В. Ежова. // Инженерное образование. 2016. № 19. – С. 56-61.

5.Інтерактивна технологія навчання: організація і проведення тренінгів (інноваційні форми навчання): Методичний посібник / О. А. Комар, Л. В. Пироженко. – Умань: ФОП Жовтий О. О., 2015. – 109 с.

6.Нечіпор С. Компетентнісний підхід до підготовки кваліфікованих робітників швейного профілю [Текст] / С. Нечіпор // Професійно-технічна освіта. – 2010. – № 4. – С. 27- 30.

7.Попова Т. І. Виробнича практика у професійно-технічних училищах швейного профілю: історико-педагогічний аспект. Монографія. / Т. І. Попова. – Харків: Українська інженерно-педагогічна академія, 2006. – 181 с.

8.Проект стандарту вищої освіти. СВО ПО ТВЛП – 2016. Рівень вищої освіти – перший. Ступінь вищої освіти – бакалавр. Галузь знань – 01 Освіта. Спеціальність – 015 Професійна освіта. Технології виробів легкої промисловості. / Кол.автор. Гуменюк Т.Б., Зубар Н.М. – Бровари, 2016. – 25 с.

9.Стандарт вищої освіти України другий (магістерський) рівень, галузь знань – 01 – Освіта / Педагогіка, спеціальність – 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями). – К., 2018. – 24 с.

10. Хорунжий В. І. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання: навч. посіб. [для студ. вищ. пед. навч. закл.] / В. І. Хорунжий. – Тернопіль: Астон, 2005. – 252 с.

REFERENCES

1.Abramova, O. V., Myronenko N.V. (2018). *Zastosuvannya treninhovykh form navchannia pry pidhotovtsi fakhivtsiv tekhnolohichnoi osvity*. [Application of training forms of education at training of specialists of technological education]. Poltava.

2.Bilyk, V. V. (2015). *Formuvannya proektual'noyi kompetentnosti u maybutnikh inzheneriv-pedahohiv shveyneho profilu v protsesi profesijnoyi pidhotovky: dys. ... kand. ped. nauk*. [Formation of design competence at future engineers-teachers of a sewing profile in the course of vocational training]. Khmelnytsky.

3.Navrylyuk, O. M. (2016). *Realizatsiya kompetentnisnogo pidkhodu pid chas vyvchennya tekhnolohiy*

uchnyamy v zahal'noosvitniy shkoli. [Realization of competence-based approach when studying technologies by pupils at comprehensive school]. *Trudove navchannya v shkoli*.

4.Ezhova, O. V. (2016). *Kompetentnostnyy podkhod k formirovaniyu obrazovatel'noy programy budushchikh inzhenerov-pedagogov (spetsializatsiya – tekhnologiya izdeliy legkoy promyshlennosti)*. [Competence-based approach to formation of the educational program of future engineers-teachers (specialization – technology of products of light industry)]. *Inzhenernoye obrazovaniye*.

5.Komar, O. A., Pyrozhenko, L. V. (2015). *Interaktyvna tekhnolohiya navchannya: orhanizatsiya i provedennya treninhiv (innovatsiyni formy navchannya): Metodichnyy posibnyk*. [Interactive technology of training: organization and holding trainings (innovative forms of education)]. Uman.'

6.Nechipor, S. (2010). *Kompetentnisnyy pidkhid do pidhotovky kvalifikovanykh robitynykh shveyneho profilu*. [Competence-based approach to training of skilled workers of a sewing profile] *Profesijno-tekhnichna osvita*.

7.Popova, T. I. (2006). *Vyrobnycha praktyka u profesijno-tekhnichnykh uchyllyshchakh shveyneho profilu: istoriko-pedahohichnyy aspekt. Monografiya*. [Work practice in technical training colleges of a sewing profile: historical and pedagogical aspect. Monograph]. Kharkov.

8.Humenyuk, T. B., Zubar, N. M. (2016). *Proekt standartu vyshchoyi osvity. SVO PO TVLP – 2016. Riven' vyshchoyi osvity – pershyy. Stupin' vyshchoyi osvity – bakalavr. Haluz' znan' – 01 Osvita. Spetsial'nist' – 015 Profesijna osvita. Tekhnolohiyi vyrobiv lehkoyi promyslovosti*. [Draft of the standard of the higher education. SVO PO TVLP – 2016. Level of the higher education – the first. A step of the higher education – the bachelor. Field of knowledge – 01 Education. Specialty – 015 Professional education. Technologies of products of light industry]. Brovara.

9.(2018). *Standart vyshchoyi osvity Ukrainy druhyy (mahisters'kyi) riven', haluz' znan' – 01 – Osvita / Pedahohika, spetsial'nist' – 015 – Profesijna osvita (za spetsializatsiyamy)*. [The standard of the higher education of Ukraine the second (master) level, branch of knowledge – 01 – Education / Pedagogics, specialty – 015 – Professional education (on specialties)]. Kyiv.

10. Khorunzhyy, V. I. (2005). *Praktykum v navchal'nykh maysternyakh z metodykoyu trudovoho navchannya: navch. posib*. [Workshop in educational workshops by a technique of labor training]. Ternopil.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Попова Тетяна Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри технологій і дизайну Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків

Наукові інтереси: професійна підготовка фахівців швейного профілю, перспективи розвитку технологічної та інженерно-педагогічної освіти.

Абрамова Оксана Віталіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики технологічної підготовки, охорони праці та безпеки життєдіяльності Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: професійна підготовка фахівців швейного профілю.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

Popova Tetiyna Ivanivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of Technologies and Design Ukrainian Engineering Pedagogics Academy, Kharkov.

Circle of research interests: vocational training of future engineer educators, prospects of development technological and engineering pedagogical education.

Abramova Oksana Vitalyevna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Theory and methodology of Technological training, and Health and Safety Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University.

Circle of research interests: vocational training of future engineer educators.

Дата надходження рукопису 30.10.2018 р.

Рецензент – к.пед.наук, ст.викладач Мироненко Н.В.

УДК 371.01:004

ПОНОМАРЬОВА Наталія Олександрівна – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри інформатики Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди
ORCID ID 0000-0002-0172-8007
e-mail: ponomna@gmail.com

СВИСТУНОВА Тетяна Миколаївна – аспірант кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Харківського національного педагогічного університету імені Г. С Сковороди
ORCID ID 0000-0002-2442-8824
e-mail: svistunova.t@gmail.com

СУТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ШКОЛЯРІВ В КОНТЕКСТІ ІДЕЙ СУСПІЛЬСТВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сучасне суспільство стало розвинутого вимагає від випускників закладів загальної середньої освіти сформованості умінь упевненого та водночас критичного застосування інформаційно-комунікаційних технологій для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією в різних сферах життєдіяльності. За результатами шкільного навчання учні мають опанувати інформаційну й медіа-грамотність, основи кібербезпеки та нетикету тощо [НУШ].

Складність завдань, поставлених реформою системи освіти «Нова українська школа», вимагає переосмислення поняття інформаційно-комунікаційна культура, яке тісно пов'язане з інформаційно-цифровою компетентністю (однією з десяти ключових компетентностей особистості, необхідних для її успішної життєвої самореалізації).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Переважна більшість вітчизняних та зарубіжних наукових досліджень, представлених у статтях, публікаціях науково-практичних конференцій, навчальних посібниках, дисертаційних роботах та монографіях, присвячено проблемі інформаційної культури особистості, що пов'язано із усвідомленням особливої культурної цінності інформації в сучасному світі. З філософської точки зору зміст поняття інформаційної культури розкривають В. Каймін, Є. Смирнов, А. Суханов, А. Уреул та інші. При цьому у працях С. Антонової, А. Вітухновської, А. Єршова, Ю. Первіна, та інших наголошується, що інформаційна культура є важливим фактором розвитку особистості. Зауважимо, що умовах інформатизації суспільства чимало наукових розробок пов'язані із вивченням

інформаційної культури фахівців як складової їх професійної культури (наприклад, О. Даниско, Л. Коношевський, О. Коношевський, М. Лебедева, О. Свєртнев, О. Спирин, А. Столяревська, І. Таран, О. Шілов та інші досліджують зміст, форми і методи формування інформаційної культури педагогічних працівників). Різні аспекти проблеми пошуку шляхів формування інформаційної культури школярів розкрито у наукових розвідках Л. Білоусової, О. Гончарової, А. Єршова, М. Жалдака, О. Кузнецова, Є. Кузнецова, М. Левшина, С. Малярчука, В. Монахова, В. Пономаренко, І. Яглома, А. Ясінського та інших. Як свідчить аналіз наукових праць філософів, культурологів, соціологів, психологів та педагогів, враховуючи зміну ролі комунікації в сучасному суспільстві, особливої значущості набуває питання дослідження сутності порівняно нового поняття інформаційно-комунікаційної культури школярів та пошуку шляхів її формування, яке залишилося поза належною увагою науковців.

Мета статті: розкрити сутність поняття інформаційно-комунікаційної культури школяра в контексті ідей суспільства стало розвинутого.

Методи дослідження. Для досягнення мети було використано такі теоретичні методи дослідження, як аналіз філософських, культурологічних, соціологічних, психологічних, педагогічних праць, систематизація поглядів і досягнень учених; аналіз психолого-педагогічних досліджень, підручників і навчальних посібників.

Виклад основного матеріалу дослідження. В ракурсі нашого дослідження важливо розглянути тенденції історичного розвитку та особливості становлення, наукові підходи до розуміння сутності